

De methode de draad in het speciaal onderwijs

16 december 2021

www.fortior.info

- **docenten: Gerrit Vignero en Nynke Jongsma**
- **over hoe in het speciaal onderwijs aandacht kan worden besteed aan emotionele ontwikkeling? En hoe kan met de methode de draad gewerkt worden in de onderwijspraktijk?**
- **accreditatie is aangevraagd bij NIP K&J / NVO OG (geldt ook voor SKJ). De studiedag is opgenomen in het Lerarenportfolio.**

Inleiding

De emotionele ontwikkeling is een voorwaarde voor de sociale ontwikkeling. Wanneer de emotionele ontwikkeling gekwetst is, heeft dit meestal ernstige consequenties voor de sociale ontwikkeling. Als iemand het vermogen niet heeft ontwikkeld om de duidelijk omschreven regels van de relatie tussen ouder en kind te begrijpen, is het bijna onmogelijk om hem de relaties tussen leeftijdgenoten te leren. Dan moet je telkens weer opnieuw trachten een draad op te bouwen.

In het begeleiden van leerlingen met een verstandelijke beperking moet je volgens Gerrit Vignero rekening houden met de emotionele, relationele en sociale ontwikkeling. Dankzij het werk van onder andere Anton Došen en Jacques Heijkoop is gebleken dat werken met thema's uit de ontwikkelingspsychologie nieuwe inspiratie kan geven voor nieuwe omgangsvormen met leerlingen met moeilijk begrijpbaar gedrag.

Het model van de draad wil die thema's uit de ontwikkelingspsychologie concreet en bruikbaar maken voor leerkrachten in het speciaal onderwijs en andere professionals om de overstap te maken van 'wat kan ik weten' naar 'wat kan ik doen'. Hoe zit deze leerling op het gebied van emotionele, relationele en sociale ontwikkeling in elkaar en wat betekent dat voor de ondersteuning die de leerling nodig heeft. In de methode 'de draad' worden de bouwstenen uitgewerkt die de basis zijn van hoe een leerling functioneert.

In de studiedag zul je leren om het verhaal van de leerling te maken aan de hand van een reeks stappen. Met het praktische handboek "ontwarring en ordening van de draad" kun je na afloop van de studiedag zelf aan de slag met de draad. Het handboek is een hulpmiddel bij het schrijven van het verbindend verhaal tussen leerling en leerkracht. Dit verbindend verhaal is te gebruiken als handelingsplan bij de bespreking van cliënten en voor het zoeken naar antwoorden bij moeilijk gedrag en in vastlopende situaties.

De methode de draad

De draad is een metafoor voor verbinding, voor hechting. Het is een model om de sociaal-emotionele ontwikkeling te vertalen. Inhoudelijk is het verankerd in de ontwikkelingspsychologie, in het werk van Anton Došen (2014) en van Jacques Heijkoop (1995, 2015). Door jarenlang met het model te werken, is het een methode geworden.

'De draad' is een indeling van de ontwikkeling in een aantal stappen, vrij vertaald in type draden. Anders dan in ontwikkelingspsychologie gaat het daarbij niet alleen om de ontwikkelingsfasen bij het kind zelf, maar om de verbondenheid met zijn opvoeders. Ontwikkeling is immers het samenspel tussen een volwassene en een kind. Opvoeding is als een draad die ontwikkelt tussen een ouder en een kind. Hoe trekt de ouder de draad naar het kind, hoe neemt het kind de draad op en gaat het vanuit de draad groeien en ontwikkelen? Het is een model van ontwikkelings(ortho)pedagogie.

Wil je wat meer basisinformatie, dan vind je voorbeelden en teksten op de website www.gerritvignero.be

Inhoud van de studiedag

Tijdens deze studiedag laat Gerrit Vignero zien wat zijn methode de draad inhoudt. Daarnaast licht hij toe hoe de draad kan worden toegepast in het speciaal onderwijs. Shanna Visser (orthopedagoog) en Nynke Jongsma (intern begeleider) laten zien hoe de draad concreet is vertaald binnen hun ZML- school.

Aan het eind van de dag:

- Weet je, hoe de draad kan worden toegepast in het speciaal onderwijs.
- Ken je de begrippen die bruikbaar zijn in het werken met kinderen met probleemgedrag: het spoor, de poort, actie-reactie, samen doen, de (h)echte draad, een lus in de draad.
- Ken je werkvormen die toepasbaar zijn in de klas: rond time-out, rond afstand en nabijheid, een aandachtsaanval, het organiseren van overgangen.

Ook is er in het programma ruimte voor het bespreken van casussen van deelnemers. De casussen kunnen vooraf worden gemaild naar inschrijvingen@fortior.info.

Programma

10:00	Opening
10:05	Methode de draad en toepassing hiervan in het speciaal onderwijs <i>Door Gerrit Vignero</i>
11:15	Pauze
11:30	Vertaling van de draad naar een benaderingswijze in het onderwijs <i>Door Nynke Jongsma</i>
12:30	Lunchpauze
13:30	De methode de draad in stapjes: Een leerling stap voor stap ontleden en het ontwikkelen van een handelingsplan. <i>Door Gerrit Vignero</i>
15:00	Pauze
15:15	Bespreken van casussen van deelnemers / werken in groepjes <i>Onder begeleiding van Gerrit Vignero en Nynke Jongsma</i>
17:00	Afsluiting

Doelgroep

Deze studiedag is bedoeld voor:

- Orthopedagogen, psychologen, teamleiders, leerkrachten, intern begeleiders en onderwijsassistenten in het ZML onderwijs SO en VSO.
- Orthopedagogen, psychologen, teamleiders, leerkrachten, intern begeleiders en onderwijsassistenten in het regulier onderwijs en cluster 1, 2 en 4 voor kinderen van 4 tot 12 jaar.

Docenten

Gerrit Vignero

Gerrit werkt sinds 1986 als orthopedagoog in het Medisch Pedagogisch Centrum (MPC) Terbank in Heverlee. MPC Terbank is een residentiële voorziening voor jongens en meisjes van drie tot 21 jaar met een lichte of matige verstandelijke beperking, gedragsstoornissen en/of emotionele problemen. Al heel vroeg in zijn werk als orthopedagoog ontdekte hij het belang van de ontwikkelingspsychologie voor het ondersteunen van mensen met een verstandelijke beperking.

Gerrit is geschoold in de methode Heijkoop. De vraag waar hij zich op richtte was: Hoe vertaal je ontwikkelingspsychologisch denken naar het orthopedagogisch handelen? Voor het antwoord op deze vraag maakte Gerrit gebruik van het werk van Jacques Heijkoop en van Anton Došen. Hij ontwikkelde een eigen model waarbij hij het beeld van de draad gebruikt om de relatie tussen cliënt en professional die bij de verschillende ontwikkelingsfasen hoort, weer te geven. Over zijn methode heeft Gerrit inmiddels drie boeken geschreven.

De draad werd oorspronkelijk vooral opgepikt in voorzieningen voor cliënten met een verstandelijke beperking. Inmiddels wordt het ook als werkvorm gebruikt in scholen zowel in buitengewoon onderwijs als gewoon onderwijs.

Gerrit geeft scholing in België en Nederland over zijn model en begeleidt (in België) casusbesprekingen.

Nynke Jongsma

Nynke is als orthopedagoog werkzaam binnen een instelling voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand. Ze heeft ruim vijftien jaar ervaring met het speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen, aanvankelijk als leerkracht en daarna als intern begeleider. Daarnaast heeft ze als intern begeleider en beeldcoach ruime ervaring met het coachen van teams en individuele leraren.

Nynke heeft zich gespecialiseerd in de toepassing van het model van emotionele ontwikkeling binnen de W. A. van Lieflandschool, waar ze werkt. Samen met Shanna Visser heeft ze een manier gevonden waarop de SEO_R² groepsgewijs kan worden afgenomen. Ze hebben ook een manier gevonden waarop een leraar zich in de klas af kan stemmen op de emotionele ontwikkeling van leerlingen met een verstandelijke beperking. Hiervoor hebben ze Došens model van emotionele ontwikkeling en Vignero's methode de draad gecombineerd. Nynke heeft veel ervaring met die manier van werken.

Literatuur

Došen, A. (2014). *Psychische stoornissen, probleemgedrag en verstandelijke beperking. Een integratieve benadering bij kinderen en volwassenen*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV. (vijfde herziene druk). ISBN 9789023252498. (pagina 85-147. In de vierde druk is dit deel 2. Praktische benadering, p. 72-123).

Heijkoop, J. (2015). *Ontdekkend kijken. Basisboek methode Heijkoop*. Heijkoop academy.

Vignero, G. (2017). *Ontwarring en ordening van de draad. Verbindend werken met cliënten met probleemgedrag*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant. ISBN: 9789044135701

Vignero, G. (2011). *De draad tussen cliënt en begeleider. De emotionele ontwikkeling als inspiratiebron in de begeleiding van personen met een verstandelijke handicap*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant. ISBN 978-90-441-2809-3.

Vorbereiding en studiebelasting

De studiedag is te volgen zonder voorbereiding. Indien gewenst kan de aanbevolen literatuur vooraf worden doorgelezen.

De studiebelasting van deze scholing bestaat uit het aantal contacturen. Het aantal contacturen bij deze studiedag is 6 uur.

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd bij:

- Accreditatiebureau NIP K&J / NVO OG (als accreditatie wordt toegekend, geldt deze ook voor SKJ)

Accreditatie is toegekend door:

- Lerarenportfolio

Overige accreditaties in overleg

Heb je een andere accreditatie nodig dan hierboven staat vermeld? Stuur dan een bericht naar inschrijvingen@fortior.info met de vraag of de gewenste accreditatie kan worden aangevraagd. FORTIOR zal je dan expliciet laten weten of de accreditatie wel of niet zal worden aangevraagd.

Certificaat

Je ontvangt van FORTIOR een certificaat als bewijs van deelname.

Ga voor inschrijven en meer informatie naar www.fortior.info